

København

26. maj 2020

Bemærkninger fra sognepræsterne i Kingo-Samuel Sogn til de folkekirkelige, liturgiske fagudvalgs tre rapporter: ”Frihed eller fasthed”, ”Gudstjenesten” og ”Dåb og nadver”.

De to rapporter ”Gudstjenesten” og ”dåb og nadver”, der er udkommet i forbindelse med det af biskopperne igangsatte liturgiarbejde i Folkekirken er udtryk for en rosværdig bestræbelse på at komme til klarhed over det centrale i disse ting. Denne bestræbelse er i overensstemmelse med CA art. 13. Vi kan for eksempel tilslutte os, at der i rapporten om dåb og nadver (s. 54) gøres opmærksom på, at vi i Folkekirken savner ”et nutidssvarende og erfaringsnært begreb om synd som både skrøbelighed og afmagt, men *også* som skyld”. Derudover giver rapporterne om hhv. gudstjenesten og dåb og nadver en god indføring i teologi og historie, som kan danne baggrund for det videre liturgiarbejde.

Efter vores mening er det særligt rapporten ”Mellem frihed og fasthed”, der giver anledning til bekymring. Rapportens forfattere tager udgangspunkt i, at der ”Rundt omkring i landet spores et friere forhold til det autoriserede, hvor præster og menigheder ikke forholder sig stringent til det autoriserede ritual for Højmessen”. Dette kan man nu forholde sig til på to måder: man kan opretholde autorisationens gyldighed, eller man kan komme de præster og menigheder i møde, der ønsker større liturgisk frihed, og løsne autorisationens greb. Rapportens forfattere synes at hælde til det sidste: Autorisationens greb skal løsnes. Forfatterne indfører til det formål begrebet ”minimal autorisation”, hvilket begreb henviser til en autorisationsmodel, hvor kun udvalgte dele af højmissen er autoriseret. Rapportens forfattere er positivt stemte overfor en grad af autorisation, hvor enkelte formuleringer i forbindelse med fx nadveren ligger fast, men hvor også meget vil være frit. Rapportens forfattere er opmærksomme på, at en friere liturgi-ordning vil betyde, at liturgiens forvaltere, dvs. præster og menighedsråd, skal have opkvalificeret deres liturgiske viden, så de ikke kommer til at finde på u-evangelisk-lutherske foreteelser i højmissen. Derfor åbner rapportens forfattere for den mulighed, at der kan oprettes et liturgisk værksted, et landsdækkende fælles forum for liturgi. Samtidig understreger rapportens forfattere, at en friere liturgi-ordning vil nødvendiggøre, at biskoppernes tilsynspligt udvides fra at biskopperne skal sikre sig at alt går skikkeligt og retteligt til, til at de skal have en mere vejledende funktion i udarbejdelsen af de enkelte kirkers liturgi.

Nødvendigheden af en opkvalificering af præsters og menighedsråds liturgiske faglighed vil formodentlig betyde en øget indflydelse til Folkekirken Uddannelses- og Videnscenter (FUV), hvilket efter vores mening ikke er ønskeligt, eftersom vi finder, at FUV medvirker til en ensretning, som vel at mærke *ikke* er egnet til at skabe et fælles grundlag i Folkekirken, men snarere vil kunne betyde en relativiserende ensretning, der netop vanskeliggør tilstedeværelsen af et fælles grundlag. Biskoppernes udvidede tilsynspligt vil give dem en mere vilkårlig magt over Folkekirken liturgi end de har, når de blot skal sikre sig, at det autoriserede ritual følges og eventuelt udarbejde en ny autoriseret højmesse liturgi. Man kan frygte, at biskopperne i udførelsen af en ny vejledende funktion vil presse vilkårlige liturgiske synspunkter igennem i de enkelte sogne uden at sognene kan holde en autoriseret liturgi op som skjold.

Rapportens forfattere henviser til CA art. 7 som en hjemmel for minimal autorisation: ”det er ikke nødvendigt [for kirkens enhed] overalt at have de samme menneskelige overleveringer eller kirkeskikke eller ceremonier, som er indstiftet af mennesker”. Men det betyder ikke, at det ikke kan være gavnligt for et kirkesamfund som Folkekirken at have fælles kirkeskikke. Minimal autorisation kan komme til at udgøre en trussel imod *fællesskabet* i Folkekirken, derved at de enkelte sogne får hver deres liturgi, og så at sige kører deres eget løb. For at have et fællesskab må man også have et fælles grundlag, og den autoriserede liturgi har indtil videre været et afgørende fælles grundlag i Folkekirken. Ganske vist anbefales det i rapporten, at en fremtidig liturgisk ordning ”følges af en form for et liturghistorisk og liturgiteologisk grundlagsdokument, som kan være med til understøtte gudstjenestelivet i en folkekirkelig sammenhæng”. Men et sådant grundlagsdokument, hvordan det så end kom til at se ud, ville formodentlig ikke være direkte bindende for højmessens form og indhold i de forskellige kirker, og derfor ville det ikke være et egentligt fælles grundlag. Derimod ville et sådant grundlagsdokument netop være et redskab for biskopperne, hvormed de vil kunne udøve en vilkårlig magt over liturgien i de enkelte sogne.

Så er der også et økumenisk aspekt af minimal autorisation. Det vil være et problem ved minimal autorisation, hvis andre kirkesamfund fx ikke kan stole på, at en dåb er foretaget i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Her kan minimal autorisation således betyde, at Folkekirken som helhed mister det fælles grundlag med andre kirkesamfund, som den har nu. Fx er det af stor betydning, at man i andre kirkesamfund kan stole på, at den folkekirkelige dåb er en ret kristen dåb. I det hele taget er ritualbogen et *grundlag*, som skal vise, hvad evangelisk-luthersk kristendom er, og som skal *sikre*, at Folkekirken er en evangelisk-luthersk kirke. Af CA art. 7 fremgår det nemlig også, at for at kirken kan vedblive at være én, hellig kirke, så skal det, der foregår i kirkerne være i overensstemmelse med den rette forståelse af evangeliets lære.

Spørgsmålet om forvaltningen af *sakramenterne* er først og fremmest vigtigt, fordi de er indstiftede ”for at være tegn og vidnesbyrd om Guds vilje over for os, bestemte til at opvække og styrke troen hos dem, som bruger dem” (CA art. 13). Derfor bør det ikke overlades til de enkelte sognes forgodtbefindende, hvordan de vil forvalte sakramenterne, sådan som man kan frygte ved minimal autorisation. Det er bemærkelsesværdigt, at rapportens forfattere i gennemgangen af model 3 (s. 21f) *ikke* nævner dåb (hvorom der vel hersker mest uenighed i Folkekirken), selvom der ellers lægges op til, at det er *sakramenterne*, der i denne model skal autoriseres.

På baggrund af det ovenstående er det vores anbefaling, at man enten bibeholder højmesseordningen fra 1992, eventuelt med en sproglig revision, eller i en eventuel ny højmesseordning bibeholder en høj grad af autorisation.

Underskrevet af:

Sognepræst Jens Christian Raabjerg Larsen

Sognepræst Anders Graversen

Sognepræst Ole Lyngvåg